

VERGİDE GÜNDEM

M. FATİH KÖPRÜ fatih.kopru@tr.ey.com
www.vergidegundem.com

SERBEST BÖLGEDEKİ GELİR VERİGİSİ TEŞVİKİ İŞVEREN İÇİN...

24 ŞUBAT'TA 6772 SAYILI YASA İLE SERBEST BÖLGELER KANUNU'NDA BAZI DEĞİŞİKLİKLER YAPILDI. BUNLARDAN EN ÖNEMLİSİ, SERBEST BÖLGEDE İMALAT FAALİYETİYLE UĞRAŞAN MÜKELLEFLERİN ÇALIŞTIRDIĞI İŞÇİLER İÇİN GEÇERLİ OLAN İSTİSNA UYGULAMASIYDI. BU YAZIDA, SÖZ KONUSU DEĞİŞİKLİKLERİ DE İÇERECEK ŞEKİLDE SERBEST BÖLGELERDE FAALİYETTE BULUNAN FİRMALAR İÇİN GEÇERLİ VERGİSEL DÜZENLEMELER ÜZERİNDE DURDUK.

Serbest bölgeler; ülkede geçerli ticari, mali ve iktisadi alanlara ilişkin hukuki ve idari düzenlemelerin uygulanmadığı veya kısmen uygulandığı, sınai ve ticari faaliyetler için daha geniş teşviklerin tanındığı ve fiziki olarak ülkenin diğer kısımlarından ayrılan yerler olarak tanımlanıyor.

-Şu anda ülkemizde 19 serbest bölge bulunuyor. Bunlar, kuruldukları iller ve kuruluş yılları itibarıyla aşağıdaki tabloda yer alıyor:

Serbest bölgelerle ilgili temel düzenleme Serbest Bölgeler Kanunu. Bu yasada serbest bölgelerin kuruluş ve işleyiş esaslarının yanında, çeşitli vergisel teşvikler de yer alıyor. 24 Şubat'ta yayımlanan bir yasa (6772 sayılı) ile Serbest Bölgeler Kanunu'nda bazı değişiklikler yapıldı.

Bu yazımızda, söz konusu değişiklikleri de içerecek şekilde serbest bölgelerde faaliyette bulunan firmalar için geçerli vergisel düzenlemeler üzerinde duracağız.

ARTIK SADECE ÜRETİM

Bu tarihten (6 Şubat 2004) sonra alınan ruhsatlar kapsamında serbest bölgede ticaret faaliyetiyle uğraşanlar için gelir ve kurumlar vergisi istisnası uygulanmıyor. Bu firmaların kazançları Türkiye'de faaliyette bulunan diğer mükellefler gibi gelir ve kurumlar vergisine tabi tutuluyor.

Serbest bölgelerde üretim faaliyette bulunan mükellefler açısından ise durum farklı. Bu mükelleflerin serbest bölgelerde imal ettikleri ürünlerin satışından elde ettikleri kazançları gelir ve kurumlar vergisinden istisna olarak kabul ediliyor. Üreticilere sağlanan bu kazanç istisnası Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliğin gerçekleştiği tarihi içeren yıllık vergileme döneminin sonuna kadar geçerli.

BAZI HİZMETLER EKLENDİ

Yukarıda bahsettiğimiz yasa ile serbest bölgede sadece imalatçıların yararlandığı gelir ve kurumlar vergisi istisnasının kapsamı bazı hizmetleri de kapsayacak şekilde genişletildi.

24 Şubat'ta yürürlüğe giren bu değişiklik uyarınca, serbest bölgelerde bakım, onarım, montaj, demontaj, elleçleme, ayrıştırma, ambalajlama, etiketleme, test etme, depolama hizmeti alanlarında faaliyette bulunan ve hizmetin tamamını Türkiye'de yerleş-

Türkiye'deki serbest bölgeler

Serbest bölgenin adı	Bulunduğu il	Kuruluş yılı
Antalya S.B.	Antalya	1985
Mersin S.B.	İçel	1985
Ege S.B.	İzmir	1987
İstanbul Atatürk Havalimanı S.B.	İstanbul	1990
İstanbul Trakya S.B.	İstanbul	1990
Trabzon S.B.	Trabzon	1990
İstanbul Endüstri ve Ticaret S.B.	İstanbul	1992
Adana Yumurtalık S.B.	Adana	1992
Mardin S.B.	Mardin	1994
Samsun S.B.	Samsun	1995
Avrupa S.B.	Tekirdağ	1996
İzmir S.B.	İzmir	1997
Rize S.B.	Rize	1997
Kayseri S.B.	Kayseri	1997
Gaziantep S.B.	Gaziantep	1998
Tübitak-Mam Teknoloji S.B.	Kocaeli	1999
Kocaeli S.B.	Kocaeli	2000
Bursa S.B.	Bursa	2000
Denizli S.B.	Denizli	2000

ESKİ RUHSATLAR

Serbest bölgelerde gelir ve kurumlar vergisi istisnası, faaliyet ruhsatının alındığı tarihe göre farklılık gösteriyor. Buna göre 6 Şubat 2004'ten önceki bir tarihte faaliyet ruhsatı almış olan mükelleflerin, serbest bölgelerde gerçekleştirdikleri faaliyetlerden sağladıkları kazançlarının tamamı kurumlar vergisinden istisna. İstisna, faaliyet ruhsatlarının geçerlilik süresince uygulanıyor. Ruhsatın süresinin uzatılması, istisna süresini uzatmıyor.

miş olmayan kişilerle, işyeri, kanuni ve iş merkezi yurtdışında bulunanlara veren hizmet işletmelerinin bu hizmetlerden elde ettikleri kazançları da gelir ve kurumlar vergisinden istisna olarak değerlendiriliyor. Ancak bu istisnadan yararlanabilmek için belirtilen hizmetlere konu malların serbest bölgelerden Türkiye'ye herhangi bir şekilde girişi olmaksızın yabancı bir ülkeye gönderilmesi şartı aranıyor.

ÜCRET İSTİSNAYDI

24 Şubat'ta yapılan değişiklik öncesinde, serbest bölgelerde üretilen ürünlerin FOB bedelinin en az yüzde 85'ini yurtdışına ihraç eden mükelleflerin istihdam ettikleri personele ödedikleri ücretler gelir vergisinden istisna olarak değerlendiriliyordu. Bu istisna uygulanmasında ruhsat tarihinin de bir önemi bulunmuyordu.

İstisna kapsamında değerlendirilen ücretler üzerinden hesaplanan gelir vergisi, muhtasar beyannameyle genel hükümlere göre beyan ediliyor ve tahakkuk ettiriliyordu. İstisna edilecek tutar muhtasar beyanname üzerinde ayrıca tecil edilecek tutar satırında gösteriliyor ve vergi dairesi tarafından bu tutar tecil ediliyordu.

İstisna uygulamasından yararlanan mükelleflerin yurtdışı ihracat tutarının toplam satış tutarına oranının yüzde 85 veya üzerinde gerçekleştiğinin YMM faaliyet raporu ile tespit edilmesi halinde, vergi dairesince tecil edilen vergi terkin ediliyordu.

TEŞVİK UYGULAMASINA GEÇİLDİ

24 Şubat'taki yasa değişikliği ile yukarıda özetlediğimiz ücret istisnası uygulamasında da değişiklik yapıldı. Daha doğrusu istisna uygulamasından işverene teşvik uygulamasına geçildi. Buna göre serbest bölgelerde üretilen ürünlerin FOB bedelinin en az yüzde 85'ini yurtdışına ihraç eden mükelleflerin istihdam ettikleri personele ödedikleri ücretler üzerinden asgari geçim indirimi uygulandıktan sonra hesapla-

nan gelir vergisi, verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden indirilmek suretiyle terkin ediliyor. Böylelikle istisna uygulamasından kaynaklanan bazı tereddütler ortadan kaldırılmış olduğu gibi ilgili teşvikin işverene sağlandığı da teyit edilmiş oldu.

Yeni teşvik uygulaması da Avrupa Birliği'ne tam üyeliğin gerçekleştiği tarihi içeren yılın vergilendirme döneminin sonuna kadar geçerli.

KDV UYGULAMASI

Türkiye'den serbest bölgeye satılan mallar ihracat rejimine tabi olup, KDV'den istisnadır. Bu istisnanın uygulanabilmesi için; teslimin serbest bölgedeki bir alıcıya yapılması, faturanın serbest bölgedeki alıcı adına düzenlenmesi ve teslim konusu malın serbest bölgeye vasıl olması gerekiyor.

Hizmetlere gelirse; KDV yasasında, serbest bölgelerde verilen hizmetler ile serbest bölgelere veya bu bölgelerden yapılan ihraç amaçlı yük taşıma işlerinin KDV'den istisna olduğuna ilişkin hüküm yer alıyor.

Bu istisna, yurtdışından serbest bölgeye verilen hizmetlerle, serbest bölgeden yurtiçine yönelik olarak verilen hizmetleri kapsamıyor. Ayrıca serbest bölgeden yurtiçine yapılan taşıma işleri de ihraç amaçlı yük taşıma işi kapsamında değerlendirilmiyor, dolayısıyla bu işlemlerden KDV hesaplanması gerekiyor.

DAMGA VERGİSİ

Serbest bölgede faaliyet gösteren mükelleflerin, Avrupa Birliği'ne tam üyeliğin gerçekleştiği tarihi içeren yılın vergilendirme döneminin sonuna kadar; bu bölgelerde gerçekleştirilen faaliyetlerle ilgili olarak yapılan işlemleri ve düzenlenen kağıtlar damga vergisi ve harçlardan müstesnadır.

Söz konusu damga vergisi ve harç istisnası uygulanmasında, faaliyet ruh-satının türü veya alındığı tarihin bir önemi bulunmuyor.

EMLAK VERGİSİ

6772 sayılı yasa ile 27 Şubat'tan itibaren geçerli olmak üzere serbest bölgelerde inşa edilen binalara geçici emlak vergisi muafiyeti getirildi. Buna göre serbest bölgelerdeki binalar inşaatının sona erdiği tarihi takip eden bütçe yılından itibaren beş yıl süre ile geçici emlak vergisi muafiyetinden yararlanacaklar.

DEFTERLER

Vergi Usul Kanunu (VUK) hükümleri serbest bölgede faaliyet gösteren firmalar için de geçerli. Bu nedenle VUK'un defter tutma, belge ve kayıt nizamı hükümlerine uymaları şart. Ayrıca defterlerine, istisna kazançları ile istisna olmayan kazançları ayrı ayrı tespit edilebilecek şekilde kaydetmeleri gerekiyor.

İŞ HUKUKU

İş hukuku mevzuatı açısından, serbest bölgede faaliyet gösteren kişi ve kurumların Türkiye'dekilerden bir farkı bulunmuyor. Kullanıcılar, bunların bölgelerdeki işyerleri ve bu işyerlerinde çalışanlar, bölge müdürlüklerinin gözetim ve denetiminde Türkiye Cumhuriyeti çalışma mevzuatı hükümlerine tabi tutuluyorlar.

Türkiye sınırları içindeki işyerleri için öngörülen asgari ücret ve fazla çalışma esasları, bölge kurucu ve işleticisi veya işletici ile kullanıcıların işyerleri için de uygulanıyor.

SOSYAL GÜVENLİK

Serbest bölgeler mevzuatı uyarınca bölgede faaliyette bulunan kullanıcılar ile bunların yanlarında bir iş akdine göre çalışan işçiler hakkında yabancı uyruklular da dahil olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik mevzuatı uygulanıyor. Ancak Türkiye ile diğer ülkeler arasında sosyal güvenlik konusunda yapılan sözleşmeler varsa, bu sözleşme hükümlerinin de dikkate alınması gerektiği unutulmamalı.